Adviesaanvraag SER – Arbeidsproductiviteit en groei

Structurele economische groei van 1,5% is noodzakelijk om ons welvaartsniveau te behouden en collectieve voorzieningen te blijven betalen. Daarom vraagt het kabinet de SER om advies. Daarbij speelt ook mee dat door vergrijzing het Nederlandse verdienvermogen onder druk staat. Dit vraagt om ingrijpen. Enerzijds is het nodig dat zoveel mogelijk mensen meedoen op de arbeidsmarkt. Anderzijds vraagt dit om groei van arbeidsproductiviteit. We moeten slimmer gaan werken. Hiervoor is een goed investeringsklimaat voor productiviteitsverhogende investeringen nodig, waar het kabinet aan werkt binnen de Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat. Daarnaast gaat het erom dat we de economie in staat stellen om zich aan te passen en te bewegen richting de meest productieve activiteiten en nieuwe technologieën goed inpassen in het dagelijks werk. Dit vraagt iets van werkgevers, werknemers en de overheid met oog voor de maatschappelijke inbedding van ondernemerschap in lijn met de Nederlandse traditie.

In het advies *Samenwerken voor arbeidsproductviteitsgroei* benadrukt de SER dat vernieuwend ondernemerschap gestimuleerd moet worden en er meer geïnvesteerd moet worden in menselijk kapitaal, de kwaliteit van werk en productiviteitsverhogende technologie. Nieuwe ontwikkelingen zoals kunstmatige intelligentie (AI) kunnen daaraan bijdragen. In het advies *Samen naar een werkende toekomst met AI* concludeert de SER dat dit niet vanzelf gaat en dat dit kansen biedt en risico's kent. Dit vraagt om een goede adoptie van technologie binnen organisaties en dat werkgevers en werknemers samen blijven leren en ontwikkelen. Ook in het SER-advies *Arbeidsmigratie: minder waar het kan, beter waar het moet* wordt benadrukt dat er een bredere adoptie wenselijk is van arbeidsbesparende technologieën. Ook de Tweede Kamer heeft aandacht voor deze thema's in de aangenomen motie-Dassen[1], die oproept tot een SER-adviesaanvraag over economische groei en de kansen en de risico's van AI. Een deel van de aanbevelingen uit deze SER-rapporten is inmiddels opgevolgd. Zo is productiviteit structureel verankerd in de beleidscyclus via het jaarlijkse advies van de Productiviteitsraad en reageert het kabinet jaarlijks op dit advies in de Productiviteitsagenda.

We vragen de SER daarom om een advies over het toekomstig verdienvermogen in kader van brede welvaart en daarin voort te bouwen op de SER-adviezen *Samenwerken voor arbeidsproductiviteitsgroei* en *Samen naar een werkende toekomst met AI.* We verzoeken de SER daarbij rekening te houden met zaken die momenteel nog niet voldoende worden uitgewerkt in kabinetsbeleid. In concrete zin vraagt het kabinet de SER hoe Nederland zijn toekomstige verdienvermogen en arbeidsproductiviteit kan versterken binnen het kader van brede welvaart zodat opbrengsten breed worden gedeeld, en wat technologische ontwikkelingen zoals kunstmatige intelligentie daarbij voor de toekomst van ondernemerschap en werkgelegenheid betekenen. Ook wordt de SER verzocht additioneel te werken aan het eerder verschenen rapport Wennink.

Binnen dit brede thema is het kabinet in het bijzonder geïnteresseerd in een aantal specifieke onderwerpen. Op het gebied van nieuwe technologie is de vraag wat er nodig is om huidige én toekomstige werknemers en bedrijven in staat te stellen om hier optimaal gebruik van te maken. Ook schiet de (bedrijven)dynamiek, zowel binnen als tussen sectoren, in Nederland tekort. Hoe kan deze worden verhoogd?

We vragen de SER om een advies met oplossingsrichtingen voor de hierboven beschreven problemen. Daarbij vragen we ook aandacht voor knelpunten die opgelost kunnen worden door middel van afspraken tussen sociale partners onderling. Het kabinet verzoekt in de adviezen expliciet rekening te houden met de uitvoerbaarheid van oplossingsrichtingen en de betaalbaarheid daarvan.

We verzoeken de SER een eerste rapportage op te leveren in het voorjaar. En een advies voor de zomer op hoofdlijnen, met de mogelijkheid om daarna gezamenlijk te werken aan de

[1] Kamerstukken II, 2026/2027, 37 020 IX, nr. 40

gedetailleerde uitwerking. Zo kunnen de uitdagingen waar we voor staan met gepaste snelheid worden opgepakt. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zijn graag beschikbaar voor technische ondersteuning. Tussentijdse afstemming met het kabinet zal plaatsvinden zodat het advies als basis kan dienen voor het sociaal overleg. Kabinet en sociale partners hechten hierbij aan een zorgvuldig proces, met een toets op de uitvoerbaarheid.